

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

22. november 2012 *

»Luftfart — kompensation og bistand til passagerer — boardingafvisning, aflysning eller lange forsinkelser — søgsmålsfrist«

I sag C-139/11,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Audiencia Provincial de Barcelona (Spanien) ved afgørelse af 14. februar 2011, indgået til Domstolen den 21. marts 2011, i sagen:

Joan Cuadrench Moré

mod

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af dommerne R. Silva de Lapuerta, som fungerende formand for Tredje Afdeling, K. Lenaerts, E. Juhász, T. von Danwitz og D. Šváby (refererende dommer),

generaladvokat: Y. Bot

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Joan Cuadrench Moré ved abogado J.-P. Mascaray Martí
- Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV ved Procuradora C. de Yzaguirre y Morer og abogado J. M. Echegaray Fraile
- den tyske regering ved T. Henze og J. Kemper, som befuldmægtigede
- den polske regering ved M. Szpunar, som befuldmægtiget
- Europa-Kommissionen ved K. Simonsson, som befuldmægtiget,

* Processprog: spansk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91 (EUT L 46, s. 1).
- 2 Anmodningen er indgivet i forbindelse med en sag mellem Joan Cuadrench Moré og Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (herefter »KLM«) vedrørende sidstnævntes afslag på at kompensere Joan Cuadrench Moré som følge af aflysning af en flyafgang.

Retsforskrifter

International ret

Warszawakonventionen

- 3 I henhold til artikel 17, stk. 1, i konventionen angående indførelse af visse ensartede regler om international luftbefordring, underskrevet i Warszawa den 12. oktober 1929, som ændret og suppleret ved Haagprotokollen af 28. september 1955, Guadalajarakonventionen af 18. september 1961, Guatemalaprotokollen af 8. marts 1971 og de fire tillægsprotokoller, som undertegnedes i Montreal den 25. september 1975 (herefter »Warszawakonventionen«), »[er] [b]efordrerens ansvarlig for skade, der er lidt i tilfælde af en passagerers død eller skade på hans person, dog kun på betingelse af, at den begivenhed, der forårsagede døden eller skaden, fandt sted om bord på luftfartøjet eller under enhver foranstaltning i forbindelse med indstigning eller udstigning. [...]«.
- 4 Warszawakonventionens artikel 19 bestemmer:
»Befordren er ansvarlig for skader som følge af forsinkelse ved luftbefordring af rejsende, indskrevet rejsegods eller gods.«
- 5 Warszawakonventionens artikel 29 har følgende ordlyd:
»1. Adgangen til erstatningssøgsmål bortfalder, såfremt sag ikke er rejst inden to år, regnet fra luftfartøjets ankomst til bestemmelsesstedet, eller fra den dag, da luftfartøjet skulle være ankommet, eller da befordringen blev afbrudt.
2. Fristen regnes efter loven i det land, hvor sagen anlægges.«

Montrealkonventionen

- 6 Konventionen om indførelse af visse ensartede regler for international luftbefordring, indgået i Montreal den 28. maj 1999, blev undertegnet af Det Europæiske Fællesskab den 9. december 1999 og godkendt på Fællesskabets vegne ved Rådets beslutning 2001/539/EF af 5. april 2001 (EFT L 194,

s. 38, herefter »Montrealkonventionen«). Konventionen trådte i kraft den 28. juni 2004 for så vidt angår Den Europæiske Union. Efter denne dato og særligt medlemsstaterne imellem går Montrealkonventionen i henhold til dens artikel 55 forud for Warszawakonventionen.

7 Montrealkonventionens artikel 19 bestemmer:

»Luftfartsselskabet er ansvarligt for skader, som skyldes forsinket transport af passagerer, bagage eller gods. [...]«

8 Ordlyden af Montrealkonventionens artikel 35 med overskriften »Begrænsning af søgsmålsadgang« svarer til Warszawakonventionens artikel 29.

EU-retlige forskrifter

Forordning (EF) nr. 2027/97

9 Med Rådets forordning (EF) nr. 2027/97 af 9. oktober 1997 om luftfartsselskabers erstatningsansvar i tilfælde af ulykker (EFT L 285, s. 1) har EU-lovgiver ønsket at forbedre beskyttelsesniveauet for passagerer, der bliver involveret i luftfartsulykker, gennem indførelsen af bestemmelser, der har til formål – hvad angår luftbefordring mellem medlemsstaterne – at træde i stedet for visse bestemmelser i Warszawakonventionen, idet en fuldstændig fornyet gennemgang og revision af denne konvention længe har været påkrævet.

10 Artikel 1 i forordning nr. 2027/97 bestemmer:

»I denne forordning fastsættes EF-luftfartsselskabers forpligtelser med hensyn til at yde erstatning til passagerer i tilfælde af ulykke, såfremt en passager bliver dræbt eller lider skade på legeme eller helbred, hvis den ulykke, der har forårsaget skaden, fandt sted om bord i et luftfartøj eller i forbindelse med passagerens indstigning eller udstigning.

[...]«

Forordning nr. 261/2004

11 Artikel 5, stk. 1, i forordning nr. 261/2004 bestemmer:

»Hvis en flyafgang aflyses, skal berørte passagerer:

[...]

c) have ret til kompensation fra det transporterende luftfartsselskab i overensstemmelse med artikel 7 [...]«

12 Forordningens artikel 6 fastsætter det transporterende luftfartsselskab forpligtelser med hensyn til bistand til passagererne ved flyrejsens forsinkelse.

13 Forordningens artikel 7, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Når der henvises til denne artikel modtager passageren en fast kompensation som følger:

a) 250 EUR for alle flyvninger på højst 1 500 km

- b) 400 EUR for alle flyvninger inden for Fællesskabet på mere end 1 500 km og for alle andre flyvninger på mellem 1 500 og 3 500 km
- c) 600 EUR for alle flyvninger, der ikke falder ind under a) eller b).

[...]«

- 14 Der er ingen bestemmelser i forordning nr. 261/2004, som fastsætter en frist for, hvornår søgsmål med påstand om iagttagelse af de i forordningen fastsatte rettigheder skal være indgivet.

Spansk ret

- 15 I henhold til den gældende nationale lovgivning er der fastsat en søgsmålsfrist på ti år for de sagsanlæg, for hvilke der ikke er fastsat andre frister.

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 16 Joan Cuadrench Moré reserverede ved KLM en flyrejse med afgang den 20. december 2005 fra Shanghai (Kina) til Barcelona (Spanien). Fly KL 0896, hvormed rejsen skulle gennemføres, blev aflyst, hvorfor Joan Cuadrench Moré den efterfølgende dag fløj med et andet selskab via München (Tyskland).
- 17 Den 27. februar 2009 anlagde Joan Cuadrench Moré sag mod KLM ved Juzgado Mercantil n° 7 de Barcelona på grundlag af forordning nr. 261/2004 med krav om kompensation på 2 990 EUR med tillæg af renter og sagsomkostninger som erstatning for den skade, han havde lidt som følge af aflysningen af den omhandlede flyafgang.
- 18 KLM gjorde heroverfor gældende, at søgsmålet er forældet, idet den frist på to år, der er fastsat i Warszawakonventionens artikel 29 for anlæggelse af søgsmål mod luftfartsselskaberne, er udløbet.
- 19 Ved dom af 26. maj 2009 tilpligtede Juzgado Mercantil n° 7 de Barcelona KLM at betale 600 EUR med tillæg af lovpligtige renter på grundlag af forordning nr. 261/2004. I dommen afviste retten KLM's modpåstand med henvisning til, at hverken forældelsesfristen i Warszawakonventionens artikel 29 eller Montrealkonventionens artikel 35 fandt anvendelse i sagen, eftersom den vedrørte forordning nr. 261/2004. Da der ikke findes nogen udtrykkelig bestemmelse i forordningen, der angiver fristen for anlæggelse af de heri omhandlede søgsmål, fastslog retten, at spansk lovgivning fandt anvendelse.
- 20 Audiencia Provincial de Barcelona, for hvilken appelsagen er iværksat, er af den opfattelse, at da der ikke findes nogen udtrykkelig bestemmelse herom i forordning nr. 261/2004, kan den gældende søgsmålsfrist ikke med en tilstrækkelig grad af sikkerhed udledes af dom af 10. januar 2006, IATA og ELFAA (sag C-344/04, Sml. I, s. 403), og af 22. december 2008, Wallentin-Hermann (sag C-549/07, Sml. I, s. 11061), sammenholdt med dom af 22. oktober 2009, Bogiatzi (sag C-301/08, Sml. I, s. 10185).
- 21 På denne baggrund har Audiencia Provincial de Barcelona besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »Skal [forordning nr. 261/2004] fortolkes på en sådan måde, at der for så vidt angår søgsmålsfristen skal anvendes den i Montrealkonventionens artikel 35 fastsatte frist på to år, eller er det i stedet en anden [EU-retlig] bestemmelse eller national lovgivning, som skal finde anvendelse?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- 22 Med det præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om forordning nr. 261/2004 skal fortolkes således, at fristen for anlæggelse af søgsmål med påstand om kompensation i henhold til forordningens artikel 5 og 7 er fastsat i Montrealkonventionens artikel 35, eller om den fastsættes i overensstemmelse med andre bestemmelser og navnlig medlemsstaternes egne regler om frister for anlæggelse af søgsmål.
- 23 Det skal indledningsvis bemærkes, at i tilfælde af aflysning af en flyafgang, dog ikke såfremt denne aflysning skyldes usædvanlige omstændigheder, som ikke kunne have været undgået, selv om alle forholdsregler, der med rimelighed kunne træffes, var blevet truffet, indrømmer artikel 5 og 7 i forordning nr. 261/2004 passagererne en ret til kompensation afhængig af distancen og bestemmelsesstedet for den omhandlede flyvning, hvilken ret passagererne om nødvendigt kan gøre gældende for de nationale domstole.
- 24 I denne henseende er det ubestridt, at forordning nr. 261/2004 ikke indeholder nogen bestemmelse om fristen for anlæggelse af søgsmål ved nationale domstole med påstand om kompensation i henhold til forordningens artikel 5 og 7.
- 25 Det fremgår imidlertid af fast retspraksis, at det i mangel af EU-retlige bestemmelser på området tilkommer hver enkelt medlemsstat i sin interne retsorden at fastsætte de nærmere processuelle regler for sagsanlæg til sikring af beskyttelsen af de rettigheder, som EU-retten medfører for borgerne, for så vidt som disse regler overholder ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet (jf. i denne retning dom af 25.11.2010, sag C-429/09, Fuß, Sml. I, s. 12167, præmis 72).
- 26 Heraf følger, at fristen for anlæggelse af søgsmål med påstand om kompensation i medfør af artikel 5 og 7 i forordning nr. 261/2004 er fastlagt i hver enkelt medlemsstats lovgivning, for så vidt som disse regler overholder ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet.
- 27 I modsætning til det af KLM anførte kan den omstændighed, at Warszawakonventionens artikel 29 og Montrealkonventionens artikel 35 bestemmer, at adgangen til erstatningssøgsmål i henhold til disse konventioner bortfalder, såfremt en sag ikke er rejst inden to år, regnet fra luftfartøjets ankomst til bestemmelsesstedet, eller fra den dag, da luftfartøjet skulle være ankommet, eller da befordringen blev afbrudt, ikke ændre denne konklusion.
- 28 Den kompensationsforanstaltning, der er fastsat i artikel 5 og 7 i forordning nr. 261/2004, ligger nemlig uden for Warszawakonventionen og Montrealkonventionens anvendelsesområde (jf. i denne retning dom af 23.10.2012, forenede sager C-581/10 og C-629/10, Nelson m.fl., , præmis 55).
- 29 Den frist på to år, der er fastsat i Warszawakonventionens artikel 29 og Montrealkonventionens artikel 35, kan ikke dermed ikke anses for at finde anvendelse på sager, som er anlagt i medfør af artikel 5 og 7 i forordning nr. 261/2004.
- 30 Denne konstatering ændres heller ikke af Bogiatzi-dommen, hvori Domstolen fastslog, at forordning nr. 2027/97 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for anvendelsen af Warszawakonventionens artikel 29 i en situation, hvor en passager gør gældende, at luftfartsselskabet er erstatningsansvarligt for den skade, som den pågældende har lidt i forbindelse med en flyafgang mellem medlemsstaterne.
- 31 Det skal i denne henseende bemærkes, at således som det fremgår af artikel 1 i forordning nr. 2027/97 i den affattelse, der var gældende på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i den sag, der gav anledning til Bogiatzi-dommen, vedrører forordningen, ligesom det er tilfældet med Warszawakonventionens artikel 17, luftfartsselskabernes ansvar i tilfælde af ulykke.

- 32 Forordning nr. 2027/97 havde udelukkende til formål – hvad angår luftbefordring mellem medlemsstaterne – at indsætte visse mere vidtgående bestemmelser til beskyttelse af passagerer, der bliver involveret i luftfartsulykker, end dem, der følger af Warszawakonventionen, uden imidlertid at udelukke anvendelsen af de bibeholdte bestemmelser, heriblandt navnlig de processuelle regler for anlæggelse af erstatningssøgsmål i Warszawakonventionens artikel 29 (jf. i denne retning Bogiatzi-dommen, præmis 41-44). Derimod er der med forordning nr. 261/2004 indført en ordning med standardiserede og umiddelbare foranstaltninger til afhjælpning af de skader, som de ubehageligheder, der skyldes forsinkelser eller aflysninger af flyafgange, er udtryk for, som går forud for Montrealkonventionen, og som dermed udgør en selvstændig ordning i forhold til ordningen i Montrealkonventionen (jf. i denne retning dommen i sagen Nelson m.fl., præmis 46, 55 og 57 og den deri nævnte retspraksis).
- 33 På baggrund af det ovenstående skal det forelagte spørgsmål besvares med, at forordning nr. 261/2004 skal fortolkes således, at fristen for anlæggelse af søgsmål med påstand om compensation i henhold til forordningens artikel 5 og 7 fastsættes i henhold til medlemsstaternes egne regler om søgsmålsfrister.

Sagens omkostninger

- 34 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om compensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91 skal fortolkes således, at fristen for anlæggelse af søgsmål med påstand om compensation i henhold til forordningens artikel 5 og 7 fastsættes i henhold til medlemsstaternes egne regler om søgsmålsfrister.

Underskrifter